

Sporazum

između

Vlade Crne Gore

i

Vlade Republike Moldavije

o uzajamnom podsticanju i zaštiti ulaganja

Vlada Crne Gore i Vlada Republike Moldavije (u daljem tekstu: Strane ugovornice),

u želji da ojačaju ekonomsku saradnju između obje zemlje,

sa namjerom da podstaknu i stvore povoljne uslove za ulaganja ulagača jedne Strane ugovornice na teritoriji druge Strane ugovornice na osnovama ravnopravnosti i obostrane koristi,

uvjerene da će međusobno podsticanje i zaštita ulaganja na osnovu ovog Sporazuma djelovati stimulatивно na poslovne inicijative,

složile su se o sljedećem:

Član 1 **Definicije**

U smislu ovog Sporazuma:

1. Izraz »ulaganje« označava svaku vrstu sredstava koja ulagači jedne Strane ugovornice ulože na teritoriji druge Strane ugovornice u skladu sa svojim zakonima i propisima, i obuhvata naročito, mada ne i isključivo:

- a) pokretnu i nepokretnu imovinu, i sva druga prava svojine »in rem«, kao što su hipoteka, založno pravo, zaloga, plodouživanje i slična prava;
- b) akcije, dionice i obveznice kompanije i ostale oblike učešća u kompaniji;
- c) novčana potraživanja i bilo koja druga sredstva po osnovu ugovora, uključujući kredite, koja imaju finansijsku vrijednost;
- d) prava intelektualne svojine, definisana u multilateralnim sporazumima pod pokroviteljstvom Svjetske organizacije za intelektualnu svojinu, ukoliko su obje Strane ugovornice njene članice, uključujući naročito autorska i susjedska prava, prava industrijske svojine, trgovačke znake, patente, industrijski dizajn i tehničke procese, prava na biljne vrste, know-how, poslovne tajne, zaštitna imena i goodwill;
- e) prava u oblasti intelektualne svojine;

- f) koncesije ustupljene u skladu sa zakonom, na osnovu upravnog akta ili na osnovu ugovora, uključujući koncesije za istraživanje, održavanje, vađenje ili korišćenje prirodnih bogatstava.

Promjena oblika u kome se sredstva investiraju ili reinvestiraju neće uticati na njihov karakter kao ulaganja.

2. Izraz »ulagač« označava u odnosu na svaku od Strana ugovornica:

- a) fizička lica koja imaju državljanstvo Strane ugovornice koja vrši ulaganja na teritoriji druge Strane ugovornice;
- b) pravna lica, uključujući društva, korporacije, poslovna udruženja i druga preduzeća, ustanovljena, registrovana ili na drugi način propisno organizovana na teritoriji jedne Strane ugovornice u skladu sa zakonima i propisima te Strane ugovornice, koja imaju sjedište i vrše stvarnu poslovnu aktivnost na teritoriji te Strane ugovornice, a ulažu na teritoriji druge Strane ugovornice;
- c) pravna lica, ili ortačka društva, ustanovljena u skladu sa važećim zakonskim propisima treće države, koja ulažu na teritoriji bilo koje od Strana ugovornica i u kojima ulagač iz tačke a) ili b) ovog stava vrši dominantan uticaj.

3. Izraz »prinosi« označava sav novac ili materijalna sredstva koja donosi ulaganje, kao što su naročito, ali ne i isključivo, profit, dividende, kamate, tantijeme, kapitalna dobit i druge naknade.

4. Izraz "teritorija" označava:

- u odnosu na Crnu Goru: zonu okruženu kopnenim granicama kao i more, morsko dno i podvodno područje iza teritorijalnih voda nad kojim Crna Gora, u skladu sa svojim nacionalnim pravima i propisima, ima suverena prava i jurisdikciju.
- u odnosu na Republiku Moldaviju: geografsku površinu koja obuhvata kopnenu teritoriju i zonu podmorja, vode i vazdušni stub iznad kopna i teritorijalnih voda, nad kojima Republika Moldavija, u skladu sa svojim zakonima i međunarodnim pravom, ima suverena prava i jurisdikciju.

Član 2

Podsticanje i zaštita ulaganja

1. Svaka Strana ugovornica će podsticati i prihvatati, na svojoj teritoriji, u skladu sa svojim zakonima i propisima, ulaganja koja izvrše ulagači druge Strane ugovornice.
2. Svaka Strana ugovornica će, na sopstvenoj teritoriji, dodijeliti ulaganjima ulagača druge Strane ugovornice pravičan i ravnopravan tretman i punu i konstantnu zaštitu i sigurnost.
3. Nijedna Strana ugovornica neće neopravdanim, proizvoljnim ili diskriminatorским mjerama ugroziti upravljanje, održavanje, korišćenje, uživanje ili raspolaganje ulaganjima ulagača druge Strane ugovornice na svojoj teritoriji.
4. Svaka Strana ugovornica će, u okviru svog unutrašnjeg zakonodavstva, pozitivno preispitivati molbe koje ulagači podnesu za dobijanje neophodnih saglasnosti u vezi sa ulaganjima na njoj teritoriji, uključujući ovlašćenja za angažovanje vrhunskog rukovodećeg i stručnog kadra po svom izboru, bez obzira na njihovu nacionalnost.
5. Svaka Strana ugovornica će poštovati sve obaveze koje prihvati u vezi sa konkretnim ulaganjima ulagača druge Strane ugovornice.

Član 3

Nacionalni tretman i tretman najpovlašćenije nacije

1. Svaka Strana ugovornica će, na sopstvenoj teritoriji, dodijeliti ulaganjima ulagača druge Strane ugovornice tretman koji neće biti manje povoljan od onog koji dodjeljuje sopstvenim ulagačima ili ulagačima bilo koje treće države, ako je drugopomenuti povoljniji.
2. Svaka Strana ugovornica će, na sopstvenoj teritoriji, dodijeliti ulaganjima, u smislu aktivnosti koje su u vezi sa ulaganjima ulagača druge Strane ugovornice, tretman koji neće biti manje povoljan od onog koji dodjeljuje sopstvenim ulagačima ili ulagačima bilo koje treće države, ako je drugopomenuti povoljniji.
3. Odredbe stavova 1 i 2 ovog člana neće se tumačiti u smislu da obavezuju jednu Stranu ugovornicu da ulagačima druge Strane ugovornice omogući korišćenje bilo kojeg tretmana, prioriteta ili privilegije koje proističu iz:

- a) njenog učešća u bilo kojoj postojećoj ili budućoj carinskoj uniji, ekonomskoj uniji, sporazumu o regionalnoj ekonomskoj integraciji ili sličnom međunarodnom sporazumu, ili
- b) bilo kojeg međunarodnog sporazuma ili aranžmana koji se u cjelosti ili većim dijelom odnosi na poreska pitanja.

Član 4 **Oduzimanje posjeda**

1. Nijedna Strana ugovornica neće na svojoj teritoriji preduzimati nikakve mjere eksproprijacije ili nacionalizacije, niti bilo koje druge mjere koje imaju jednako dejstvo kao oduzimanje posjeda (u daljem tekstu: eksproprijacija), direktno ili indirektno, prema investitorima druge Strane ugovornice, osim ukoliko se to vrši:

- a) u javnom interesu;
- b) na nediskriminatorskoj osnovi;
- c) u skladu sa propisanim zakonskim procesom; i
- d) uz isplatu promptne, adekvatne i efektivne nadoknade.

2. Nadoknada mora biti u potpunosti ostvarljiva i slobodno prenosiva i isplaćuje se bez odlaganja.

3. Nadoknada će biti jednaka realnoj tržišnoj vrijednosti oduzetog ulaganja u trenutku neposredno prije izvršene eksproprijacije. Realna tržišna vrijednost neće odražavati nikakve promjene u vrijednosti koje nastanu zato što je eksproprijacija već postala poznata javnosti.

4. Ulagrač Strane ugovornice koji je pogođen eksproprijacijom koju je izvršila druga Strana ugovornica imaće pravo na brzu reviziju svog slučaja, uključujući procjenu vrijednosti njegovog ulaganja i isplatu nadoknade u skladu sa odredbama ovog člana, od strane sudskih organa ili drugih nadležnih i nezavisnih organa druge Strane ugovornice.

Član 5 **Nadoknada gubitaka**

1. Ulagачi jedne Strane ugovornice čija su ulaganja pretrpjela štetu zbog rata ili drugog oružanog sukoba koji nije rezultat aktivnosti Strane ugovornice kojoj investitor pripada, građanskih nereda, revolucije, pobune ili sličnih događaja na teritoriji druge Strane ugovornice, uživaće tretman drugopomenute Strane ugovornice, u pogledu restitucije, obeštećenja, nadoknade ili drugog namirenja,

koji nije manje povoljan od onog koji se dodjeljuje sopstvenim ulagačima ili ulagačima iz bilo koje treće države, ako je takav tretman povoljniji za dotične investitore.

2. Ne dovodeći u pitanje stav 1 ovog člana, ulagači jedne Strane ugovornice koji u bilo kojem od slučajeva pomenutih u istom stavu pretrpe štetu ili gubitak na teritoriji druge Strane ugovornice kao rezultat:

- a) oduzimanja njihove imovine ili dijela iste od strane snaga ili organa druge Strane ugovornice,
- b) uništenja njihove imovine ili dijela iste od strane snaga ili organa druge Strane ugovornice koje nije nastalo u ratnim dejstvima, odnosno nije bilo neophodno u datoj situaciji,

biće subjekt promptne restitucije praćene, gdje je primjenjivo, promptnom, adekvatnom i efektivnom nadoknadom štete ili gubitka koji je pretrpljen prilikom oduzimanja ili uništenja njihove imovine. Proistekla plaćanja će biti izvršena u konvertibilnoj valuti i biće slobodno prenosiva bez odlaganja.

Član 6 **Slobodan transfer**

1. Svaka Strana ugovornica će obezbijediti da se sva plaćanja u vezi sa ulaganjem koje su ulagači druge Strane ugovornice izvršili na njenoj teritoriji mogu da se slobodno unose i iznose sa teritorije bez odlaganja, nakon plaćanja poreskih obaveza. Takvi transferi uključuju, naročito, mada ne i isključivo:

- a) početni kapital i naknadne iznose za održavanje ili povećanje ulaganja,
- b) prinose,
- c) plaćanja po ugovorima, uključujući ugovore o kreditu,
- d) prihoda od prodaje ili likvidacije cjelokupnog ili bilo kojeg dijela ulaganja,
- e) plaćanje nadoknade iz članova 4, 5 i 7 ovog Sporazuma,
- f) plaćanja po osnovu rješavanja investicionog spora,
- g) zarade ili druge prihode kadra angažovanog iz inostranstva u vezi sa ulaganjem.

2. Svaka Strana ugovornica će obezbijediti da transferi iz prethodnog stava budu izvršeni u konvertibilnoj valuti po tržišnom deviznom kursu koji je važeći na dan transfera na teritoriji Strane ugovornice na kojoj je ulaganje izvršeno.

3. Svaka Strana ugovornica će obezbijediti da zajedno sa nadoknadom bude obračunata kamatna stopa LIBOR za period od nastanka događaja iz članova 4, 5 i

7 do dana transfera i plaćanje će se izvršiti u skladu sa odredbama stavova 1 i 2 ovog člana.

Član 7 **Subrogacija**

Ukoliko jedna Strana ugovornica ili njeno ovlašćeno tijelo, kao rezultat obeštećenja, garancije ili ugovora o osiguranju datih za ulaganje izvršeno na teritoriji druge Strane ugovornice, izvrši plaćanje sopstvenim ulagačima, druga Strana ugovornica u tom slučaju priznaje prenos svih prava ili potraživanja tog ulagača na prvu Stranu ugovornicu ili njeno ovlašćeno tijelo koje ima puna prava subrogacije u pogledu prava i radnji pomenutog ulagača kao prethodnog nosioca istih.

Član 8 **Rješavanje sporova između ulagača i Strane ugovornice**

1. Svaki spor u vezi sa ulaganjima do kojeg dođe između jedne Strane ugovornice i ulagača druge Strane ugovornice rješavaće se prijateljski između dotičnih strana.
2. Ukoliko taj spor ne bude mogao da bude riješen u roku od 6 (šest) mjeseci od datuma pismenog obavještenja, na zahtjev ulagača biće dostavljen:
 - a) na rješavanje nadležnom sudu Strane ugovornice, ili
 - b) na nagodbu ili arbitražu Međunarodnom centru za rješavanje investicionih sporova (ICSID), koji je formiran na osnovu Konvencije za rješavanje sporova u vezi sa ulaganjima između država i državljana drugih država, a koja je potpisana u Vašingtonu 18. marta 1965. godine. U slučaju arbitraže, svaka Strana ugovornice na osnovu ovog Sporazuma unaprijed daje saglasnost, čak i u odsustvu posebnog arbitražnog sporazuma između Strane ugovornice i ulagača, da će takav spor biti dostavljen ovom Centru. Ova saglasnost podrazumijeva odricanje od zahtjeva da treba najprije iscrpiti mogućnosti podnošenja žalbi unutrašnjim upravnim i sudskim organima, ili
 - c) na arbitražu sudu od tri arbitra imenovanim u skladu sa Arbitražnim pravilima Komisije Ujedinjenih nacija za međunarodno trgovinsko pravo (UNCITRAL), sa najnovijim izmjenama i dopunama koje su prihvatile obje Strane ugovornice u trenutku pokretanja zahtjeva za sprovođenje arbitražnog postupka. U slučaju arbitraže, svaka Strana ugovornica na

osnovu ovog Sporazuma unaprijed daje saglasnost, čak i u odsustvu posebnog arbitražnog sporazuma između Strane ugovornice i ulagača, da će takav spor biti dostavljen pomenutom arbitražnom sudu; ili

d) arbitražnom sudu Međunarodne trgovinske komore (ICC), u skladu sa Arbitražnim pravilima toga suda.

3. Arbitražna odluka biće konačna i obavezujuća; biće realizovana u skladu sa nacionalnim propisima; svaka Strana ugovornica će obezbijediti priznavanje i izvršenje arbitražne odluke u skladu sa svojim relevantnim zakonima i drugim propisima.

4. U svakom postupku koji uključuje investicioni spor, Strana ugovornica neće, ni u jednoj fazi postupka postizanja nagodbe ili arbitraže ili izvršenja konačne odluke, uputiti prigovor drugoj strani na činjenicu da je ulagač, koji je druga strana u sporu, dobio obeštećenje za pokriće svoje štete u cjelosti ili djelimično po osnovu garancije.

Član 9

Rješavanje sporova između Strana ugovornica

1. Sporovi između Strana ugovornica u vezi sa tumačenjem ili primjenom ovog Sporazuma rješavaće se, ukoliko je moguće, putem dogovaranja.

2. Ukoliko se spor iz stava 1. ovog Sporazuma ne može riješiti u roku od 6 (šest) mjeseci od dana pokretanja procesa dogovaranja upućivanjem pismenog obavještenja od strane bilo koje Strane ugovornice, on se, na zahtjev jedne ili druge Strane ugovornice, podnosi na rješavanje arbitražnom sudu.

3. Takav arbitražni sud će biti osnovan *ad hoc* na sljedeći način: svaka Strana ugovornica će imenovati po jednog člana arbitražnog suda, a ova dva člana će se usaglasiti oko državljanina treće države kao predsjednika arbitražnog suda. Ti arbitri će biti imenovani u roku od 3 (tri) mjeseca od dana kada je jedna Strana ugovornica obavijestila drugu o svojoj namjeri da pokrene spor putem arbitraže, dok će predsjednik biti imenovan u naredna 3 (tri) mjeseca.

4. Ukoliko rokovi utvrđeni u stavu 3 ovog člana ne budu postignuti, jedna ili druga Strana ugovornica mogu, u odsustvu nekog drugog relevantnog aranžmana, da zatraže od predsjednika Međunarodnog suda pravde da obavi potrebna imenovanja. Ako je predsjednik Međunarodnog suda pravde državljanin bilo jedne ili druge Strane ugovornice ili ukoliko je iz bilo kog razloga spriječen da obavi pomenutu funkciju, zatražiće se od potpredsjednika

ili onog člana Međunarodnog suda pravde koji je sljedeći po rangi da izvrši potrebna imenovanja.

5. Arbitražni sud utvrđuje sopstveni pravilnik o radu.

6. Arbitražni sud odlučuje na osnovu ovog Sporazuma i pravila međunarodnog prava. On donosi odluke većinom glasova, a njegove odluke su konačne i obavezujuće.

7. Svaka Strana ugovornica snosi troškove svog člana arbitraže i svog pravnog zastupanja u arbitražnom postupku. Troškove predsjednika i ostale troškove u jednakim djelovima snose obje Strane ugovornice. Međutim, arbitražni sud može prilikom donošenja konačne odluke da odluči o drugačijoj podjeli ovih troškova.

Član 10

Izmjene i dopune ovog Sporazuma

Strane ugovornice mogu vršiti izmjene i dopune ovog Sporazuma na propisan način putem Dopunskih protokola, koji će predstavljati sastavni dio ovog Sporazuma. Pomenuti Protokol će stupiti na snagu u skladu sa odredbama člana 14.

Član 11

Primjena drugih pravila

Ukoliko odredbe zakona bilo koje od Strana ugovornica ili obaveze po međunarodnom pravu koje već postoje ili će nakon potpisivanja ovog Sporazuma nastati između Strana ugovornica nevezano za ovaj Sporazum sadrže neki propis, opšteg ili posebnog karaktera, kojim se ulaganjima ulagača bilo koje Strane ugovornice daje tretman koji je povoljniji od onog ustanovljenog ovim Sporazumom, te odredbe će, ukoliko su povoljnije, imati prednost na ovim Sporazumom.

Član 12

Primjena Sporazuma

Ovaj Sporazum će se primjenjivati na ulaganja izvršena od ulagača jedne Strane ugovornice na teritoriji druge Strane ugovornice u skladu sa njenim zakonima i propisima prije i poslije njegovog stupanja na snagu.

Član 13 **Konsultacije**

Svaka Strana ugovornica može da predloži drugoj Strani ugovornici da se, kad god je neophodno, konsultuju o bilo kojem pitanju koje se odnosi na primjenu ovog Sporazuma. Ove konsultacije će se održavati na mjestu i u vrijeme dogovoreno diplomatskim putem.

Član 14 **Stupanje na snagu, rok trajanja i prestanak važenja Sporazuma**

1. *Ovaj Sporazum stupa na snagu danom prijema posljednjeg pisanog obavještenja poslanog diplomatskim putem kojim bilo koja Strana ugovornica obavještava drugu Stranu ugovornicu, da su ispunjeni njeni unutrašnji-pravni uslovi za stupanje ovog Sporazuma na snagu.*

2. Sporazum će biti na snazi tokom perioda od 10 (deset) godina i nastaviće automatski da važi i poslije tog roka, na isti period ili više perioda, sve dok bilo koja od Strana ugovornica, godinu dana prije isteka početnog ili bilo kojeg drugog perioda, ne obavijesti drugu stranu u pismenoj formi o svojoj namjeri da ga raskine. U tom slučaju, obavještenje o raskidu stupa na snagu sa istekom tekućeg desetogodišnjeg perioda.

3. Što se tiče ulaganja koja su izvršena prije datuma stupanja na snagu obavještenja o raskidu ovog Sporazuma, odredbe ovog Sporazuma će nastaviti da važe još 10 (deset) godina od tog datuma.

Potpisano u, dana, u dva originalna primjerka na crnogorskom, moldavskom i engleskom jeziku, i sva tri teksta su jednako vjerodostojna. U slučaju odstupanja u tumačenju, prednost ima tekst na engleskom jeziku.

Za Vladu Crne Gore

Za Vladu Republike Moldavije